

Advies Jongerenbeleid Gemeente Bodegraven-Reeuwijk

1. Inleiding

In dit ongevraagde advies aan de Gemeenteraad en B&W van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk vertolkt de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) de stem van jongeren uit onze Gemeente. Dit advies moet gelezen worden in een bredere politieke context. Deze wordt eerst geschetst aan de hand van enkele lokale overheidsdocumenten (§ 2). Daarna wordt in § 3 het onderwerp van het advies verkend. Paragraaf 4 staat in het teken van de gehanteerde methode bij het onderzoek dat aan dit advies ten grondslag ligt. Vervolgens wordt in § 5 een rijke samenvatting gegeven van de opbrengsten van de met jongeren gevoerde groepsgesprekken, waarvan de complete gespreksverslagen als bijlagen zijn opgenomen. Subparagrafen zijn hierbij:

- a) het levensgeluk van jongeren in relatie tot de aantrekkelijkheid van het dorp / de kern waar zij wonen;
- b) de rol van de Gemeente en van (het jongerenwerk van) SAM als stakeholders in het leven van jongeren;
- c) het contact tussen jongeren en de Gemeente;
- d) de eigen inzet van jongeren.

Dit alles mondt uit in concrete aanbevelingen (§ 6), ingedeeld naar diezelfde vier slag als hierboven is aangeduid.

2. Context van het advies

De ASD ziet twee gemeentelijke beleidsontwikkelingen waartoe zij zich met dit advies verhoudt. Enerzijds het onlangs gestarte project Preventie, anderzijds het Jongerenbeleid (ongoing concern).

Preventie

De Gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft in 2023 een Perspectiefnota Visie Preventie vastgesteld, die inmiddels het Samen Leven Plan wordt genoemd. Hierin is de groep jongeren één van de drie specifieke groepen (naast volwassenen en ouderen). Momenteel werkt de Gemeente deze nota uit in beleid.

Preventie is door de Gemeente als volgt gedefinieerd:

Preventie in het Sociaal Domein is het voorkomen van problemen bij inwoners in het opgroeien, het zelfredzaam zijn en deelnemen aan de samenleving, en het normaliseren van problemen in een vroeg stadium, met als leidend principe het versterken van de eigen kracht en talenten van inwoners en hun netwerk. [bron: Perspectiefnota Visie Preventie 2023, p. 5]

Afgaand op het eerste deel van deze (werk)definitie lijkt de insteek bij preventie problematiserend. Gelukkig is er door de Gemeenteraad een positief leidend principe toegevoegd, namelijk het versterken van de kracht van inwoners zelf en hun netwerk. Toch zien we bij de uitwerking in deze nota aangaande de groep jongeren nog wat terug van die negatieve invalshoek. Het gaat minder over het verhogen van het welzijn van jongeren en wat zij daarvoor nodig hebben; de focus lijkt gelegd op bestrijding van overlast. Men probeert wel een positief perspectief te kiezen (*“Het is de veerkracht van de samenleving*

die met preventie wordt versterkt”, “De inzet van jongerenwerkers kan erin resulteren dat talenten worden ontdekt”; p. 7), maar het onderliggende doel blijkt vervolgens dan toch weer steeds overlastbeheersing of het vermijden van problemen te zijn.

De ASD wil met dit advies de positieve insteek toevoegen. Hierover is ook gesproken met de ambtenaar Preventie, die daarvoor openstaat. We verwachten dat ons advies dan ook bij de vervolgstappen wordt betrokken.

Jongerenbeleid

In een gesprek met de verantwoordelijk ambtenaren Jongerenbeleid geven zij aan dat de Gemeente momenteel beleidsarm is op het terrein van jongeren. De ambtenaren geven aan oog te hebben voor zowel welbevinden van jongeren als voor jeugdhulp (zorg) en constateren dat het met de cultuursensitiviteit soms wel wat beter kan. De Gemeente zou het fantastisch vinden als jongeren meer eigenaarschap namen aangaande beleid(suitvoering) met jongeren als doelgroep en wil dat graag faciliteren. Dit alles biedt een goede voedingsbodem voor de aanbevelingen van de ASD.

De Gemeente is verantwoordelijk voor het lokale jongerenwerk en subsidieert daartoe SAM. In het conceptdocument ‘Uitvoeringskader Jongerenwerk 2023 en 2024 van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk’ wordt de opdracht voor jongerenwerk aan SAM verstrekt. Hierin wordt jongerenwerkers een pedagogische rol als medeopvoeder-in-de-buurt toegekend. Hulpvragen ophalen en inspelen op groepsdynamiek staan hierbij centraal, als ook het samen met relevante anderen bijdragen aan de positieve ontwikkeling van jongeren in alle dorpskernen.

SAM heeft een geactualiseerd werkplan “Sterk Jongerenwerk” geschreven als onderdeel van de subsidieaanvraag 2023-2025. Daarin schrijft zij, dat het jongerenwerk uitgaat van de mogelijkheden en eigen kracht van jongeren en hen daarmee gelegenheid biedt hun eigen activiteiten vorm te geven en zich hierin te ontwikkelen. In het verlengde hiervan baseren jongerenwerkers zich op de vraag of behoefte van de jongeren zelf. De Halfjaarrapportage 2023 spreekt van het bevorderen van zelforganisatie door jongeren: jongeren zouden zich doorgaans willen laten inzetten om hun eigen leven en leefomgeving mede vorm te geven.

Volgens opgave van de Gemeente gaat het in Bodegraven-Reeuwijk om ruim 5.500 jongeren in de leeftijdscategorie 10-23 jaar, waarvan twee derde 15-23 jarigen zijn. Met de huidige formatie voor SAM-jongerenwerk lijkt het ondoenlijk om jongeren goed te kunnen bedienen. SAM zegt zelf ook dat men door personeelsgebrek veelal niet toekomt aan het leggen van contacten en relaties met jongeren uit alle zes dorpen en kernen van de Gemeente. Met ‘bedienen’ wordt overigens in dit geval niet alleen het organiseren van (groeps)activiteiten bedoeld, maar ook laagdrempelige, preventieve, individuele ondersteuning. En ja, ook overlastreductie.

Dit ongevraagde advies overstijgt het terrein van het Sociaal Domein (waarop de Adviesraad zich primair richt), omdat het leven van jongeren zich ook niet beperkt tot jeugdzorg, (arbeids)participatie, schuldhulpverlening of inburgering. Inwoners ervaren hun leven als één geheel, de ASD streeft dan ook naar integraliteit. Aangenomen dat ‘integraal preventiebeleid’ van de Gemeente (Perspectiefnota, 2023, p. 6) ook ‘integraal jongerenbeleid’ impliceert, deelt de Gemeente onze insteek op dat terrein. Zij schrijft in elk geval dat jongerenwerkers samenwerken met partners werkzaam in zorg, (vrijwilli-

gers)werk, veiligheid, onderwijs, sport & cultuur, taal, armoedebestrijding [bron: Uitvoeringskader Jongerenwerk 2023 en 2024 van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk].

3. Onderwerp van advies: jongeren(beleid)

De aanleiding voor dit ongevraagde advies is het Collegeprogramma 2022-2026, waarin Jongerenbeleid (als onderdeel van Preventie) gekoppeld wordt aan veiligheidsbeleid. De ASD vindt juist het verhogen van het welzijn van jongeren van belang: gezond opgroeien en kansen om zich ontwikkelen. De ASD kiest daarmee voor een positieve invalshoek, zeker na corona.

De ASD wil per definitie graag de stem van de inwoners vertolken en heeft daarom het advies gebaseerd op wat inwoners, in dit geval uiteraard jongeren, zelf aangeven van belang te vinden als het gaat om jongerenbeleid in de Gemeente. Het doel was te komen tot een inventarisatie van waaraan jongeren zeggen behoefte te hebben om Bodegraven en omliggende kernen een voor jongeren aantrekkelijke Gemeente te laten zijn. Een tweede doel ging over wat volgens hen de rol van de Gemeente en andere stakeholders daarin is en wat zij zelf daaraan zouden kunnen bijdragen (zie bijlage 1). De ASD geeft hiermee handen en voeten aan het Verdrag van de Verenigde Naties over de Rechten van het Kind van 1989, waarin geregeld is dat jeugdigen gehoord moeten worden aangaande zaken die hun aangaan.

De aanbevelingen in dit advies sluiten nauw aan bij wat jongeren ons verteld hebben: het inwonersperspectief is hierin dus gewaarborgd.

In een bijlage van de Perspectiefnota Preventie worden de dorpsvisies weergegeven. Daaruit komt naar voren dat de Gemeente zich wil richten op de behoeften van inwoners en rekening houden met de identiteit van de dorpskernen. Precies dat heeft de ASD willen ophalen bij jongeren, zoals uit de volgende paragrafen blijkt.

4. Methode

Eerst is er een interviewleidraad opgesteld (zie bijlage 1)¹. Deze gaf richting aan de gevoerde groeps gesprekken. Bij één gesprek is vanwege de groeps grootte ervoor gekozen om een deel van het gesprek in kleine groepjes uiteen te gaan om twee opdrachten op grote vellen papier uit te werken.

(Ex)leden van de ASD hebben hun contacten benut om de ASD in aanraking te brengen met diverse groepen jongeren. Weer andere groepen zijn 'koud' geworven.

De groeps gesprekken vonden zoveel mogelijk plaats op de locaties die door de jongeren zelf voor hun activiteiten worden gebruikt. Uiteindelijk zijn er in de maanden juni tot en met november 2023 zes groeps gesprekken gevoerd met in totaal 47 jongeren, in de leeftijdscategorie van 14–22 jaar. Er is niet

¹ Deze interviewleidraad is ook de Gemeente ter hand gesteld, ter inspiratie voor haar Bewonersbijeenkomsten met jongeren, volwassenen en ouderen in het kader van Preventie (november 2023).

gestreefd naar representativiteit, maar wel naar een diversiteit aan leefomstandigheden, spreiding over de kernen alsmede variatie in de 'bestaansgrond' van de groepen.

Met de volgende groepen vond een groeps gesprek plaats:

- drie islamitische jongens van een voetbalvriendenclub in Bodegraven (17-20 jaar) [bijlage 2];
- een vriendengroep uit Bodegraven die elkaar treft in De Zon (negen jongeren van ± 17-22 jaar, waarvan vijf jongens) [bijlage 3];
- voetballers van WDS Driebruggen (vijf jongens van 14 en 15 jaar) [bijlage 4];
- een islamitische meidengroep uit Bodegraven (veertien meiden van 17-21 jaar), die wekelijks samenkomt in het Huis van Alles [bijlage 5];
- een groep van de scouting uit Reeuwijk-Dorp (elf jongeren van 18-20 jaar, waarvan zeven meisjes) [bijlage 6];
- een groep kerkelijke (hervormde) jongeren uit Waarder (vijf 17-jarigen, waarvan drie meisjes), maar waarvan enkelen in Driebruggen of Nieuwerbrug wonen [bijlage 7].

Een gesprek met vrijwilligers van de Vakantiespelen in Bodegraven kon bij gebrek aan animo niet doorgaan; ook een (andere) kerkelijke jeugdgroep ging niet op onze uitnodiging in. In Reeuwijk-Brug en Nieuwerbrug zijn geen groeps gesprekken geweest, hoewel een enkele jongere uit die kernen aan één van de andere gesprekken deelnam.

De groeps gesprekken zijn met toestemming van de aanwezigen opgenomen om later eventueel te kunnen afluisteren. De verwerking van de opbrengst is anoniem verricht en teruggekoppeld naar de deelnemers aan het groeps gesprek. Zij gaven in alle gevallen zonder verdere wijzigingen hun fiat aan het verslag. Bijna elk gesprek werd gevoerd door twee ASD-leden, waarbij zij beurtelings de gespreksleiding hadden of aantekeningen maakten. Elk gesprek duurde ongeveer één tot anderhalf uur; een enkel gesprek was wat korter.

De insteek van de gesprekken is zoveel mogelijk positief geweest (appreciative inquiry): niet 'wat mist er?', maar 'waaraan heb je behoefte?' of 'wat gaat er goed?'.

5. Opbrengsten van de groeps gesprekken met jongeren

De gespreksverslagen zijn als bijlagen aan dit advies toegevoegd, omdat wij menen dat lezers van dit advies (beslissers en ambtenaren van de Gemeente, jongerenwerkers, maar ook onze andere contactpersonen voor het bereiken van al die jongeren) hiermee hun voordeel kunnen doen. Immers: niet elk genoemd punt kan opgepakt worden in de aanbevelings sfeer van een advies.

Deze paragraaf is een rijke samenvatting c.q. een gemene deler in de groeps gesprekken, rekening houdend met de specifieke context van bijvoorbeeld vereniging of dorpskern.

a. Levensgeluk van jongeren in relatie tot de aantrekkelijkheid van hun dorp / kern

Als jongeren gevraagd wordt wat hun woonkern aantrekkelijk(er) zou maken of wat hen gelukkig(er) zou maken als dat gerealiseerd zou zijn in hun woonomgeving, dan komen zij met heel verschillende zaken op de proppen. Het valt op dat vooral de jongeren in Driebruggen en Reeuwijk-Dorp veel minder zaken noemen dan andere jonge inwoners van de Gemeente. In beide gesprekken zeggen zij dat ze over het algemeen "dankbaar en gelukkig" zijn en daarom niet zoveel te wensen hebben. Ze geven ongevraagd zelf aan dat hun woonkern te klein is om veel faciliteiten of activiteiten te mogen verwachten: "niet realistisch", zeggen ze.

Het levensgeluk van de jongeren van de kleinere kernen wordt in belangrijke mate en in positieve zin beïnvloed door de kleinschaligheid van hun gemeenschap. Belangrijk hierbij zijn dorpse gezelligheid, ons kent ons, hechte contacten, waarbij jongeren “zuinig op elkaar” willen zijn, omdat er niet zoveel leeftijdsgenoten zijn. Ondanks het hechte karakter van de gemeenschap, staat men wel open voor ‘import’ (asielzoekers in Waarder, nieuwelingen in Reeuwijk-Dorp als die maar proberen te integreren).

Wensen die wèl op tafel komen, betreffen onder andere georganiseerde activiteiten. Die kunnen de jongeren *binnen* de groep meer aan elkaar verbinden, maar ook de cohesie met *andere* jongerengroepen wordt erdoor versterkt. In Reeuwijk-Dorp barst het echter al van de activiteiten; bijna iedereen in het dorp (ook de jongeren) doet daar vrijwilligerswerk voor de vereniging(en) waarbij men zelf aangesloten is. Voor andere jongeren gaan de wensen dan bijvoorbeeld over sportactiviteiten, een gametoernooi, evenementen aan de Reeuwijkse Plassen en veiligere zwemplekken (in de Oude Rijn en de Wiericke). Moslimmeisjes zouden graag activiteiten voor hun *eigen* doelgroep zien, waaronder sporten. Ook in Waarder zou de jeugd een sportschool verwelkomen, omdat Woerden te ver weg is. De verbouwing van het zwembad van Bodegraven wordt door verscheidene jongeren betreurd: dat heeft z’n aantrekkelijkheid totaal verloren. Jongeren delen ook wel complimenten uit aan de Gemeente: bijvoorbeeld dat de gemeentelijke voetbalvelden opengesteld zijn voor jongeren buiten trainingstijden.

Het uitgaansleven komt ook bij diverse groepen terug als wens. Gevarieerde eetgelegenheden (ook halal) met zitmogelijkheid voor jongeren worden meermaals genoemd. De kermis wordt door de Zongroep belangrijk gevonden, terwijl voor de jeugd in Reeuwijk het carnaval centraal in het (uitgaans)leven staat. Voor de Driebruggense jeugd is het jaarlijkse hoogtepunt hun voetbalkamp. SDWA, Najaarsmarkt en huttenbouw is niet iets waarnaar jongeren in deze Gemeente reikhalzend toelevan. Een deel van de uitgaansgelegenheden in deze en omliggende gemeenten lijkt niet geschikt voor moslima’s (gemengd, alcoholgebruik of geen halal eten). In Reeuwijk-Dorp is de kroeg vaker dicht dan open en voor de jongere jeugd van Waarder is Café Custwijk minder geschikt. Ook missen ze in die beide kernen een supermarkt. Die van Waarder verhuist binnenkort naar buiten het dorp, hetgeen de jongeren bezwaarlijk vinden voor hun bejaarde dorpsgenoten.

Een derde belangrijk punt, met name in Driebruggen, Waarder en Reeuwijk-Dorp, is het openbaar vervoer. (Zeker jongere) jongeren moeten overal heengebracht worden of een heel stuk fietsen om ergens te komen: bij de trein, op school of voor vertier. De bustijden zouden moeten aansluiten op schooltijden. Als er al een bus rijdt, dan toch niet naar het station van Bodegraven (vanuit Waarder). De huidige buurtbus is geen optie voor de jongeren vanwege de rijtijden en -frequentie per dag. Ze zijn wel gewend dat er niet zoveel faciliteiten zijn in hun woonkern, maar geregeld busvervoer zou hun afhankelijkheid verminderen en maatschappelijke participatie vergemakkelijken. Niet alleen heeft Driebruggen helemaal geen *bus*verbinding, ook de internetverbinding is vaak zwak: geen bereik voor mobiele telefonie en traag wifi.

Jongeren zelf geven ook aan dat er geen overlast moet zijn voor de buurt als zij op straat samenkomen. Veel jongeren zien een hangplek op een rustige plaats al dan niet aan de rand van hun woonkern wel zitten, met hufterproof [hun woord] straatmeubilair; misschien wel meerdere plekken om diverse groepen te kunnen bedienen. Islamitische jongens zouden die ontmoetingsplekken graag multicultureel zien, islamitische meisjes niet sekse-gemengd. Die laatste hebben behoefte aan een park(je) om te wandelen of te picknicken. Een buurthuis zou volgens de Bodegraafse jeugd van De Zon en de

voetbaljongens ook een optie zijn, waarbij zij wensen hebben voor de inrichting (bank, playstation met tv, pooltafel etc.), de versnaperingen en de openingstijden (dagelijks 17.00-01.00 uur en in de weekenden nog wat langer), puur voor ontspanning, zonder pedagogisch oogmerk.

Specifiek islamitische jongens maken nogal wat opmerkingen over discriminatoir gedrag van handhavers. Er wordt snel geklaagd door buurtbewoners als het jongens van kleur betreft en de handhavers gaan er niet zo 'handig' mee om: "We zijn niet zoals Goudse jeugd", zeggen deze jongens. Ze willen graag met buurtbewoners in discussie gaan om elkaars perspectief te leren kennen. De Zon-jongeren ontmoetten elkaar voorheen bij de panna-kooi, maar ondervonden toen dezelfde problemen als de islamitische jongeren nu: onterechte klachten en weggestuurd worden door de politie en waar moeten ze dan naar toe?

De jongeren van Waarder vinden hun ontmoetingsmogelijkheid in de jeugdvereniging van de kerk, maar ook wel in Café Custwijk. Voor jongere jongeren in hun dorp zou een hangplek aldaar misschien wel wat zijn, omdat hun actieradius vanwege hun leeftijd geringer is. Voor de Bodegraafse jeugd van 16+ of 18+ is het volgens de meidengroep lastiger om elkaar te ontmoeten, omdat het voortgezet onderwijs in omringende plaatsen gevolgd wordt.

Wat betreft veiligheid zijn de zwemplekken al genoemd, maar ook verkeersveiligheid is een punt van aandacht voor Reeuwijk-Dorp (te weinig uitwijkstroken) en Waarder (op bepaalde plekken geen straatverlichting). De persoonlijke veiligheid is volgens de Waarder jeugd 's zomers in het geding bij de Reeuwijkse surfplas, waar grote groepen Goudse jeugd met een migratie-achtergrond kleine groepjes uit onze Gemeente intimideert of zelfs mishandelt. Eerder was het bij de surfplas juist een prachtige smeltkroes van culturen en woonplaatsen. Ook in Waarder zelf is er sprake van baldadige jeugd.

Een laatste punt dat door verscheidene groepen als wens naar voren wordt gebracht (ook al waren ze er zelf nog niet aan toe), gaat over huisvesting. Men name in de kleinere kernen geven jongeren te kennen het liefst in hun dorp te blijven wonen, maar dat is vanwege de huidige woningmarkt (schaarste, prijzen) bijna niet mogelijk. Het vestigingsbeleid zou 'eigen volk' meer moeten faciliteren, hoewel jongeren het dilemma voor andere groepen ook wel zien.

b. Rol van de Gemeente en SAM als stakeholders in het leven van jongeren

Het lijkt erop dat als een gemeenschap hecht is, er minder behoefte is aan contact met de Gemeente. Voor de Reeuwijkse jeugd voelt de Gemeente ver weg, niet alleen fysiek, maar ook gevoelsmatig; ze voelen zich 'toegevoegd' aan het grotere Bodegraven, zie ook de naamgeving van de Gemeente. In Waarder en Driebruggen zijn ze niet anders gewend dan om voor elk officieel document naar het Klant-ContactCentrum in Bodegraven te moeten gaan. Dat is een gegeven, waarover men niet eens meer nadenkt. Voor de jongeren in Waarder, Driebruggen en Reeuwijk-Dorp speelt de Gemeente dan ook nauwelijks een rol in hun dagelijks leven. Men dopt met elkaar z'n eigen boontjes wel; daar is geen overheid voor nodig. Voor de Bodegraafse voetbaljongens ligt dat toch iets anders. Die jongeren zeggen dat ze een rol voor de Gemeente weggelegd zien in het faciliteren en financieren van aanbod voor hen. Zelf mag de Gemeente in de schaduw blijven: "We doen het zelf wel". Dat is in wezen ook wat de jongelui in de kleine kernen aangeven, alleen daar regelen en betalen ze de boel ook zelf. De Bodegraafse Zon-jeugd is (met medewerking van SAM) behoorlijk zelfredzaam. Ook al wordt het SAM-Jongerenwerk door de Gemeente gesubsidieerd, toch speelt de Gemeente voor hun gevoel geen rol in hun leven.

Het jongerenwerk van SAM is de jongeren in de kleine kernen totaal onbekend en eigenlijk ook niet nodig, zo oordelen zij. Dat doet de kerk, de voetbal- of carnavalsvereniging wel. Wie niet daarvan lid is, kon volgens de Waarder en Reeuwijkse jeugd wel eens tussen wal en schip vallen (eenzaamheid), maar de jonge inwoners van Bodegraven denken dat dat wel meevalt, omdat je ook andere netwerken hebt, bijvoorbeeld via school.

De jeugd uit Bodegraven kent SAM wel, waarbij opgemerkt moet worden dat juist deze drie groepen geworven zijn via de jongerenwerkers van SAM. Zij zien een taak voor het jongerenwerk – naast het runnen van ontmoetingsplekken – in de individuele begeleiding van jongeren die niet lekker in hun vel zitten. Ze lijken zich daarbij veilig te voelen, in de zin van gekend zijn en met empathie in de gaten gehouden worden als door een ‘grote broer/zus’. Waarder jongeren zoeken hun emotionele ondersteuning meer bij hun ouders, jeugdleiders en dominee – naast hun vrienden, zoals dat voor elke jongerengroep geldt.

Voor de islamitische meidengroep is hun wekelijkse ontmoeting in het Huis van Alles aan de Vromade erg belangrijk. Ze kunnen er veilig onder elkaar zijn, juist omdat er hoge drempels voor hen zijn bij ander vertier; de jongerenwerker aldaar (maar ook bij andere SAM-groepen) is hun praatpaal. SAM biedt hun de mogelijkheid met een klein budget zelf richting te geven aan de invulling van hun ontmoetingsavonden, die (nog wel) onder begeleiding van een jongerenwerker vorm krijgen. De meiden-groep is van mening dat hun groep op een goede plek gepromoot zou moeten worden voor wie niet De Zon of SAM op social media volgt.

Dat er überhaupt gemeentelijk jongerenbeleid bestaat, is niet alle ondervraagden bekend. Indien wel, dan zou volgens hen het jongerenbeleid zich moeten richten op: begeleiding van kwetsbare jongeren, huisvesting, werkgelegenheid en faciliteiten zoals JeugdOntmoetingsPunten (JOP's). Een belangrijke wens van jongeren (zeker in Bodegraven) is, dat de Gemeente hen ziet staan. Hun inschatting is, dat lokale politici en ambtenaren onvoldoende zicht hebben op wat jongeren bezighoudt en wat hun behoeften zijn. Als die inschatting klopt, dan zou het volgens hen goed zijn als ‘de overheid’ haar belangstelling voor deze groepen toont door eens een activiteit van hun groep te bezoeken. De Reeuwijkse jongeren geven het advies om dan niet alleen de betreffende activiteit te bezoeken, maar vooral ook bij de nazit te zijn. Dan pas krijgt men een echt goede indruk van de sociale samenhang en al het vrijwilligerswerk in deze kern. Als blijk van erkenning van de jeugd zou het realiseren van onderdak (ontmoetingsplekken of een buurthuis) het ook goed doen. Hoewel de jongeren van de Reeuwijkse scouting zeggen niet zoveel met Bodegraven te hebben, voelden enkelen het als een ‘erkenning als dorpe-ling’ toen de burgemeester op zijn kennismakingstoer ook hun dorpskern aandeed. Ze zouden het positief vinden als er Reeuwijkers in de Gemeenteraad zouden zitten, kennelijk onwetend dat dat al het geval is. Dat van dat Raadslidmaatschap merkt ook de Waarder jeugd op, maar zelf hoeven zij van politici geen speciale aandacht te hebben.

Een buurtcoach wordt door de Bodegraafse voetbaljongens geopperd ter versterking van de onderlinge cohesie, met wie dan hopelijk een klik bestaat/ontstaat. Daarnaast zouden basisscholen, kerken en moskee voor hun jongeren een steuntje in de rug kunnen vormen om hun – samen met de ouders – een goede start in het leven te geven. Alle drie geïnterviewde Bodegraafse groepen jongeren geven aan dat Puha een mogelijke probleemplek is. Ook Goudse jongeren leveren wel gedoe op, bijvoorbeeld bij de Reeuwijkse Plassen. *Binnen* Bodegraven zijn er geen rivaliserende groepen, luidt de mening van de jongeren.

c. Contact tussen jongeren en de Gemeente

Alle drie Bodegraafse jongerengroepen zouden best in gesprek willen gaan met 'de Gemeente', maar dan vooral over onderwerpen die hen ook werkelijk aangaan of interesseren. Niet in de vorm van een structureel overleg in bijvoorbeeld een Jongerenraad, als schaduw-Gemeenteraad. Ze worden het liefst op agenda-basis uitgenodigd, bijvoorbeeld als het gaat om (beleid voor) vermaak en vrijetijdsbesteding. Ze denken dat dit contact de kloof tussen overheid en jongeren zou kunnen verkleinen. In zo'n gesprek zouden eventuele blinde vlekken van een ambtenaar ingekleurd kunnen worden en kunnen jongeren hun visie op voorliggende zaken kenbaar maken. De jongeren die elkaar in De Zon ontmoeten, zouden een goed idee van hen best willen vertellen aan ambtenaren of via een handtekeningactie de urgentie van een bepaald probleem onder de aandacht van de Gemeenteraad willen brengen. Ook denken ze graag mee over waar en hoe extra ontmoetingsplekken voor jongeren in te richten. De meidengroep zou graag informatie van de Gemeente willen over wat er financieel of juridisch verandert als jongeren 18 jaar worden of over een tegemoetkoming in de kosten van een sportclub en willen graag meepraten over (mentale) gezondheid. Vanuit Waarder wordt gemeld dat informatievoorziening over tegemoetkoming in zorgkosten bij een beperking gewenst zou zijn. Verder willen zij graag gesprekspartner van de Gemeente zijn als het bijvoorbeeld gaat om openbaar vervoer, groenvoorziening, veiligheid en sportfaciliteiten. De Reeuwijkse jongeren zouden het huisvestingbeleid op de agenda voor een gesprek met ambtenaren of de Gemeenteraad zetten.

Voorwaarde voor hun meedenken en meedoen (ook aan deze groepsgesprekken met de ASD) is dan wel dat jongeren merken dat de Gemeente er iets mee doet. Een terugkoppeling op hun bijdrage wordt verwacht, ook als die (vooralsnog?) negatief is, maar dan met redenen omkleed.

Sommige groepen jongeren zouden een contactpersoon bij de Gemeente handig vinden, anderen zouden niet weten waarvoor ze zo'n functionaris zouden moeten benaderen; daarvoor heb je toch Google of een jongerenwerker? Mailen, bellen of de *Kijk op Bodegraven-Reeuwijk* zijn niet de meest geschikte media voor jongeren om hun informatie op te halen. Appen zou veel fijner zijn, zegt men in Waarder. Vooral voor de scoutingjeugd uit Reeuwijk hoeft dat contact niet zo.

d. Eigen inzet van jongeren

Hierboven is al aangegeven dat veel jongeren best hun mening met de Gemeente willen delen over zaken die hen zelf aangaan. Dit sluit aan bij het VN-verdrag voor de Rechten van het Kind (zie § 3). Zonder dat het woord 'eigenaarschap' concreet valt, willen veel jongeren mede vormgeven aan hun eigen leven, óók waar dat raakvlakken heeft met de Gemeente.

Zij geven ook enkele concrete voorbeelden van hun eigen inzet. De Bodegraafse voetbaljongens willen hun talenten best gratis inzetten voor andere jeugd. Eentje kan boksles geven, waarmee doelen als weerbaarheid, verbinding en bewegen gediend zouden zijn. Een andere jongere uit deze groep geeft beroepsmatig theorieles voor het autorijbewijs en zou de financiële drempel willen verlagen voor jongeren. De Driebruggense voetballers zijn erg druk met school, bijbaantjes en voetbal, zodat zij er geen vrijwilligerswerk bij kunnen hebben, los van voetbaltraining geven. Dat lijkt heel anders ervaren te worden door de scoutingleden: die doen al erg veel aan vrijwilligerswerk. De meidengroep heeft wel eens geprobeerd een sportdag voor meiden te organiseren, maar uiteindelijk is dat helaas niet gelukt, ondanks de begeleiding die ze erbij kregen.

6. Aanbevelingen

In deze paragraaf volgt een serie gerichte en concrete aanbevelingen. Deze zijn per rubriek, zoals in § 5, geordend. We sluiten ons advies af met een aantal overige aanbevelingen van een wat meer overstijgend niveau.

Zoals in § 2 vermeld, beperkt dit advies zich niet tot het Sociaal Domein. Het welbevinden van jongeren in onze Gemeente is breder dan dat. Het raakt ook zaken als Ruimtelijke Ordening. Ook wanneer een bepaald punt niet in de directe invloedssfeer van de lokale overheid ligt (wellicht openbaar vervoer of winkelbeleid), dan is het raadzaam dat ambtenaren de handschoen als verwijzers oppakken namens en in het belang van (jonge) inwoners, die moeilijker toegang hebben tot de juiste beslisser.

a. *Levensgeluk van jongeren in relatie tot de aantrekkelijkheid van hun dorp / kern*

1. Draag zorg voor meer activiteiten voor de jeugd en maak daarbij onderscheid naar woonkern. Faciliteer daartoe jongerenwerk (SAM, maar ook van verenigingen en kerken, indien door hen gewenst) en denk daarbij aan budget, maar ook soepel vergunningenbeleid. Positioneer SAM in elk(e) dorp / kern. Laat SAM aanvullend navraag doen in elke kern en bij clubs welke activiteiten precies gewenst zijn en wie van de jongeren dat wil organiseren (waarbij de Gemeente faciliteert en het eigenaarschap bij de jongeren zelf ligt). Werf jongeren voor deze activiteiten via de formele kanalen (SAM, De Zon) en informele kanalen (verenigingen, kerken), bij voorkeur via een 'contact-jongere' van elk van de clubs. Houd rekening met cultuurverschillen (met name voor moslima's). Dit alles past uitstekend bij beleidsvoornemens die geformuleerd staan in de Perspectiefnota Visie Preventie 2023.
2. Zet jongeren zelf in om de zwemplekken bij de Oude Rijn en de Wiericke te ontdoen van fietswrakken etc. en beloon hen daarvoor met een zwemtrappetje of zitplek aldaar (zie ook aanbeveling 14). Deze aanbeveling is in lijn met wat de verantwoordelijk ambtenaren Jongerenbeleid ambiëren in het met hen gevoerde gesprek. Vraag verder zwemmende jongeren wat voor hen een zwemplek geschikt zou maken.
3. Investeer in een gunstig vestigingsklimaat, voor zover de Gemeente daarover gaat, voor eetgelegenheden in het goedkopere (maar toch ook gezonde) segment. Heb daarbij oog voor de behoeften van islamitische jongeren (halal).
4. Doe moeite om het openbaar vervoer te versterken van en naar de kleinere kernen, in het belang van de jeugd: aansluitend op schooltijden.
5. Verbeter (niet alleen voor jongeren) de verkeersveiligheid op specifieke punten, bijvoorbeeld openbare verlichting.
6. Inventariseer de wensen van diverse groepen jongeren aangaande ontmoetingsplekken. Overleg met dorps- en wijkteams waar aan de rand van een kern een hangplek voor jongeren ingericht kan worden. Betrek jongeren bij zulke overleggen met de buurt en maak informele leiders van een jongerengroep verantwoordelijk voor 'handhaving' (geluidsoverlast en rommel) met een soort contract. Stem ook met de buurt af wat wel en niet kan (bijvoorbeeld enig geluid tot 22.00 uur); als jongeren binnen die kaders blijven, laat dan de boa of politie niet op klachten van bureningaan. Ruimte in een buurthuis is ook een optie, met enig toezicht van een SAM-medewerker. Deze aanbeveling vindt gehoor in de Perspectiefnota Visie Preventie 2023.
7. Houd rekening ermee dat de Huizen van Alles niet de geschikte plek lijkt voor veel jongeren om samen te komen (behalve voor de meidengroep). Dit vanwege het ouderen-imago. Zie uit naar andere plekken of een *eigen* plek in een Huis van Alles (zie ook aanbeveling 6).

8. Waardeer de kracht van de kleinschaligheid in kleine kernen, sluit daarbij aan en doe vooral een appel op de sociale cohesie. Overweeg qua huisvestingsbeleid de kansen voor lokale jongeren te vergroten.

b. Rol van de Gemeente en SAM als stakeholders in het leven van jongeren

9. Laat handhavers bij overlastklachten zich positief opstellen tegenover jeugd (met name als die met een migratie-achtergrond heeft), gericht op relatie, wederhoor en oplossingsgerichtheid.
10. Probeer ondertussen de veiligheid van jongeren zelf te garanderen. Laat de politie vaker surveilleren bij de surfplas, met name op tijden dat grote groepen (Goudse) jongeren aanwezig zijn, dus ook 's avonds en/of houd opzichtig cameratoezicht. Werk als Gemeente/SAM daartoe eventueel samen met jongerenwerkers uit Gouda.
11. Laat SAM, die bij bepaalde groepen in de kleinere kernen onbekend is, zich meer profileren. Misschien moet daar de aandacht wat minder gericht zijn op groepsactiviteiten zoals wel in Bodegraven, maar eerder op laagdrempelige, individuele, psychologische ondersteuning. De SAM-groep voor moslima's zou beter gepromoot kunnen worden voor meiden die De Zon of SAM niet via social media volgen. Deze aanbeveling stemt volledig overeen met het 'Uitvoeringskader Jongerenwerk 2023 en 2024 van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk'.
12. Toon als lokale overheid belangstelling voor diverse groepen jongeren in de Gemeente en bezoek hun activiteiten. Ga dan niet observeren, maar dompel jezelf onder in die gemeenschap.

c. Contact tussen jongeren en de Gemeente

13. Creëer een ontmoetingsplatform voor jongeren om – over en weer – met ambtenaren, Gemeenteraadsleden, wethouders en de burgemeester in contact te kunnen komen. Open een contactpunt op een voor jongeren toegankelijk (sociaal) medium, bijvoorbeeld een speciaal telefoonnummer om te appen. Jongeren kunnen hun vragen (over gemeentelijke regelingen, ondersteuning, de overgang van 18– naar 18+) en wensen dan gemakkelijker kenbaar maken. Stuur elke jongere bericht van het bestaan van zo'n contactpunt. Stuur in die berichtgeving meteen een link naar een filmpje mee, opgenomen door een jongere, die vertelt wat de Gemeente voor jongeren kan betekenen (zie aanbeveling 17). Op dat platform, dat verder gepromoot kan worden door SAM en allerlei sport- en geloofsverenigingen, kan de Gemeente ook in gesprek gaan met jongeren over onderwerpen die hen zelf interesseren of oproepjes plaatsen om zich in te zetten. Vraag een jongere(nwerker) om teksten te screenen op de mate waarin die de doelgroep aanspreken. Als een eventueel gesprek niet online is, laat jongeren dan de fysieke locatie bepalen.

d. Eigen inzet van jongeren

14. Boor talenten van jongeren aan om die in te zetten ten behoeve van hun leeftijdsgenoten. Inventariseer wat die talenten zijn en benut deze door ze in te zetten. Besteed aandacht aan deze inzet via filmpjes op de Gemeente-site of een andere blijk van waardering en dat het gezien is.

15. Bied jongeren, op een terughoudende manier en dus met behoud van hun eigenaarschap, hulp bij het zelf organiseren van activiteiten. SAM-jongerenwerkers zijn wellicht de aangewezen partij om dit op zich te nemen. Omdat deze aanbeveling naadloos aansluit bij het 'Uitvoeringskader Jongerenwerk 2023 en 2024 van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk' nog een vervolgtip: maak daartoe financiële middelen vrij.

Overige aanbevelingen

16. Voorkom schijnparticipatie. Communiceer met jongeren waarom iets (nog) niet kan of dat hun wens eventueel haaks staat op ander ingezet beleid. Geef bij contact met jongeren *altijd* aan wat er met hun inbreng gaat gebeuren, doe dat vervolgens ook en houd hen op de hoogte van het proces. Als ASD doen wij dat door dit advies ook naar de deelnemende jongeren te sturen, evenals de reactie van de Gemeente hierop.
17. Wees cultuursensitief in de brede zin van het woord, zowel in het beleid als bij de uitvoering. Onderdeel hiervan is gebiedsgericht werken, maar denk ook aan een gedifferentieerd jongerenbeleid langs lijnen van dorpen / kernen, etniciteit of leeftijd. Waar de ene groep jongeren bijvoorbeeld belangstelling van de Raadsleden zou waarderen, zou een andere groep ermee verlegen zijn. De behoeften van islamitische meiden komen maar beperkt overeen met die van 'de' jongeren binnen de Gemeente. Jongere jongeren hebben soms minder mogelijkheden dan oudere jongeren. Maak beleid en voer dat uit op generieke wijze waar dat kan, maar specifiek als dat moet. Deze insteek sluit goed aan bij wat verantwoordelijk Gemeenteambtenaren Jongerenbeleid als wenselijk formuleren.
Verder lijken de kleinere kernen meer een gemeenschap op zichzelf te zijn. Dring je daar als overheid (en in het verlengde daarvan: als SAM) niet op, maar wees aanwezig door die dorpsbewoners te laten weten waarmee de Gemeente hen behulpzaam kan zijn ('de dienende Gemeente'). Een inzichtelijke website, duidelijke contactpersonen en heldere communicatie van het 'aanbod' is daarbij behulpzaam.
18. Bespreek dit ASD-advies (samen met de opbrengst die de Gemeente bij de jongeren ophaalt in het kader van Preventie) met SAM. Maak een vergelijking met het lokale 'Uitvoeringskader Jongerenwerk 2023 en 2024 van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk'. Bepaal in overleg of er bij het Jongerenwerk accentverschuivingen gewenst zijn.
19. Er worden in het 'Uitvoeringskader Jongerenwerk 2023 en 2024 van Gemeente Bodegraven-Reeuwijk' vier maatschappelijke doelen in de opdrachtverstrekking aan SAM vermeld, met daaraan gekoppeld 27 beoogde maatschappelijke effecten. Laat jongeren uit verschillende geledingen die effecten scoren met een belangscore: willen zij wel dat er voor hen op *die* manier jongerenwerk ingezet wordt? Herkennen zij zich in die maatschappelijke effecten? Ga met hen hierover in gesprek. Gebruik hiervoor het ontmoetingsplatform van aanbeveling 13.

Bijlage 1 – Interviewleidraad groepsgesprekken met jongeren

Strekking van de vragen

1. Hoe lang woon je al in Bodegraven/Reeuwijk/Driebruggen/Waarder/Nieuwerbrug?
2. Hoe ben je in deze groep jongeren terecht gekomen?
3. Welke omstandigheden in je leven heb je nodig om van jou een gelukkig mens te maken? Alternatieven: Wat maakt Bodegraven / je woonomgeving aantrekkelijk? Wat veraangenaamt je leven of maakt het mooier? Wat verhoogt je welzijn?
Anders geformuleerd: Hoe ziet jouw dagelijkse ideale leven als jongere eruit? Wat heb je daarvoor nodig?
4. Is jongerenwerk zichtbaar voor je? Waarvoor zou het belangrijk kunnen zijn voor jou?
5. Als je denkt aan jongerenwerk in dit dorp: waarmee ben je dan het meest blij?
Anders geformuleerd: naar welk(e) activiteit of evenement kijk je elk jaar uit in deze gemeente of: Wat vind je binnen het bestaande 'aanbod' (wat al georganiseerd wordt) binnen deze gemeente leuk om samen met je vrienden te doen of heen te gaan?
6. Als jij burgemeester was van dit dorp, wat zou je dan als eerste aanpakken voor de jeugd?
7. Welke ideeën heb je voor het Jongerenbeleid/werk in dit dorp; heb je tips van bijvoorbeeld leeftijdsgenoten of sportteamgenoten uit andere dorpen?
8. Wat zie jij als de waarde van het ontmoeten van leeftijdsgenoten en wat zou je graag met hen doen of bespreken?
9. Speelt de overheid / gemeenteraad van dit dorp daarin ook een rol en zo ja: hoe dan? Welke rol zie je voor scholen, jongerenwerk (SAM), kerken/moskee, sportverenigingen etc.?
10. Wat zouden politici in dit dorp beslist moeten weten (of doen!) om goed Jongerenbeleid te kunnen maken? En wat zou jij van politici willen weten?
11. Waaraan zou de politiek in dit dorp echt moeten werken volgens jou als het gaat om Jongerenbeleid (tips van jongeren voor politieke speerpunten)?
12. Waarvoor zou je jezelf willen inzetten binnen dit dorp? En wat heb je dan nodig? [ideeën uit Zwolle: zelf activiteiten bedenken, online meeting / whatsapp / chatplatform met politici]
Heb je je al eens ingezet en (zo ja) op welke manier dan?
13. Zou je over het Jongerenbeleid in dit dorp willen doorpraten met enkele gemeenteraadsleden of ambtenaren – en op welke thema's dan? Waarom wel: wat hoop je er te halen of te brengen? Waarom niet: wat zou maken dat je dat wel wilt gaan doen (evt.: wat houdt je tegen)?
14. Over welke thema's zou je als jongere gehoord willen worden door de gemeenteraad? [suggesties: wonen, duurzaamheid, cultuur, jeugdzorg, voorzieningen, mentale gezondheid; opleidingen, geld, diversiteit, eenzaamheid, woningen zinvolle ontmoetingen]
15. Wat zou voor jou de meeste eenvoudige of logische weg zijn om bij de gemeente (politiek, jongerenwerker, SAM) jouw ideeën onder de aandacht te brengen?
16. Welke vraag hebben wij niet gesteld, maar had je wel verwacht toen je het thema van dit gesprek hoorde? En wat is dan je antwoord op die vraag?

Bijlage 2 – Gesprek met islamitische voetbalvriendenclub in Bodegraven

Wat zou Bodegraven aantrekkelijk(er) kunnen maken voor jongeren?

Als jongeren gevraagd wordt wat Bodegraven tot een aantrekkelijke Gemeente voor hen zou maken, dan noemen zij een aantal dingen.

- Diverse eetgelegenheden (bijvoorbeeld broodjeszaak), met een goede prijs/kwaliteitverhouding en met zitgelegenheid; is het vestigingsklimaat (huur) wel toegankelijk?
- Activiteiten. Deze zijn belangrijk om diverse groepen jongeren te verbinden. De waarde van die onderlinge verbinding zit 'm volgens jongeren in minder ruzie, "elkaar omhoog helpen" en elkaar corrigeren in gedrag. Het zaalvoetbal voor allochtone jongeren is goed geregeld; buitenvoetbal met toernooitjes en wat eten zou gefaciliteerd kunnen worden. Het is super dat gemeentelijke voetbalvelden buiten club-activiteiten toegankelijk zijn voor jongeren. De verbouwing van het zwembad wordt niet als aanwinst gezien: deze sportaccommodatie heeft z'n aantrekkingskracht verloren, ook regionaal.
- Inzet van een buurtcoach voor onderlinge cohesie en het organiseren van activiteiten (à la Alphen aan den Rijn); iemand die geaccepteerd wordt door de jongeren, ook al zou die persoon voor de hele buurt werken. Drifa Bakkali heeft al zo'n een dubbelfunctie: ze bedient niet alleen de jongeren, maar ook de helft van haar werktijd andere doelgroepen.

Rol van stakeholders

De rol van de Gemeente bestaat volgens jongeren vooral uit het faciliteren (aanbod organiseren, stimulerende regelgeving) en financieren van aanbod voor hen. Bodegraven moet niet denken te kunnen concurreren met grote steden qua aanbod; het geld kan beter aan andere dingen voor de jeugd besteed worden. De Gemeente moet een activiteit daarna overlaten aan het eigen initiatief en zelf in de schaduw blijven. Alleen als er problemen zijn, moet de Gemeente weer in beeld komen via de contactpersonen, volgens jongeren.

Voor basisscholen, kerken en de moskee zien jongeren een rol weggelegd als een steuntje in de rug, om jongeren – bij voorkeur samen met de ouders – een goede start mee te geven. Dit kan preventief werken tegen latere overlast en kan een gunstiger toekomstperspectief bieden.

Een cultureel aspect is de door allochtone jongeren gevoelde discriminatie. Overlastklachten door buurtbewoners lijken selectief: over een groepje witte jongens wordt minder snel geklaagd. Zo is er geklaagd over overdags achtergelaten rommel van etenswaren tijdens de Ramadan, hetgeen niet het geval geweest kan zijn. Toch gaan de Gemeente en agenten wel elke keer serieus op (notoire) klagers in, waarbij de benadering soms als provocerend ervaren wordt, niet tegemoetkomend. Agenten van buiten de Gemeente benaderen Bodegraafse jeugd alsof die dezelfde aanpak nodig heeft als Goudse jeugd, hetgeen niet terecht is. De bejegening is niet vriendelijk, eerder aanvallend. Er wordt etnisch geprofileerd (aanhoudingen). Beter zou zijn dat de handhaver zich wat tegemoetkomender zou opstellen, gericht is op relatie en contact aangaan en het gesprek met de jongeren aangaat. De jongeren staan overigens zelf ervoor open te praten met klagende buurtgenoten, om elkaars perspectief te leren kennen. Sowieso letten veel Bodegravers op elkaar en beklagen zich over elkaar bij de Gemeente ("Mag hij-van-een-straat-verderop wel een schutting neerzetten?"); een beetje bemoeiziek. In ReBo-nieuws zijn in een interview met SAM de (allochtone) jongeren in een slecht daglicht gesteld ('zaalvoetbal is voor hen beschikbaar gekomen, om asociaal gedrag van de straat te weren', maar het ging over een heel andere groep), wat een negatieve beeldvorming versterkt. Dit wekt juist recalcitrant gedrag op. Het was juist geweest om wederhoor te plegen.

Speerpunten voor Jongerenbeleid

Het huidige Jongerenbeleid valt jongeren niet op. Jongeren wensen de volgende speerpunten voor Jongerenbeleid:

- Buurthuis: een eigen ruimte om te ontspannen, liefst aan de (Noord?)rand van het dorp (minder kans op klachten), voorzien van een bank, een pool- en tafeltennistafel, playstation, tv en liefst ook wat (non-alcoholisch) drinken en snacks, toegankelijk voor jongeren van 13-20 jaar (los van etniciteit) en liefst elke dag open van 17.00-01.00 uur en in het weekend nog wat langer. Jongeren willen daar komen voor ontspanning met elkaar en zouden er geen 'formele' bijeenkomst van willen maken met af en toe een spreker over een onderwerp dat hun bezighoudt. Wel zouden zij belangstelling van een Gemeenteraadslid of ambtenaar op prijs stellen: laat die persoon gerust langskomen op 'hang-avonden'. Los van het selectieve karakter van de ervaren overlast (zie eerder): waar moeten jongeren heen als ze ergens weggestuurd worden? Er is nu nog geen alternatief;
- Begeleiding van jongeren;
- Faciliteiten: zie eerder;
- Jongerenraad: welke doelen met / visie op jongeren heeft de Gemeente? Jongeren willen best gesprekspartner zijn voor de Gemeente, als het gaat om de genoemde speerpunten of andere zaken waarin zij geïnteresseerd zijn (niet over ouderenhuisvesting bijvoorbeeld); het zou de kloof tussen overheid en jongeren kunnen verkleinen, een kloof die gevoeld wordt door belemmerende regeltjes;
- Huisvesting voor jongeren;
- Werkgelegenheid: er is weinig gelegenheid voor jongere jongeren voor bijbaantjes anders dan bij de Jumbo, maar ook voor oudere jongeren is het vinden van werk niet eenvoudig.

Financiën worden als onderlegger van deze speerpunten gezien.

Wat willen jongeren zelf bijdragen?

Een paar jongens hebben boksles en zouden die kennis best op anderen willen overdragen. De samenwerking met ondernemers blijkt hierin lastig. Verbinding, maar ook het vergroten van de weerbaarheid en daardoor zelfverzekerdheid als ook meer bewegen, zijn drie doelen die daarmee gediend kunnen worden. Iemand anders zou de (financiële) toegankelijkheid van het theorie-examen voor rijvaardigheid willen vergroten voor jongeren, die daarmee mobieler kunnen worden.

Zoals eerder aangegeven is er animo voor deelname aan een Jongerenraad, om de stem van jongeren te vertegenwoordigen. Ze zouden graag met een ter zake doende ambtenaar in gesprek gaan om diens blinde vlekken in te kleuren en hem/haar hun wensen en noden bekend te maken.

Er zijn volgens de allochtone jongeren weinig opstootjes. Het wil nog wel eens voorkomen bij Puha of De Baas op de weekend-avonden ten gevolge van alcoholgebruik, maar niet omdat er rivaliserende groepen jongeren zouden zijn. Jongeren beginnen juist meer met elkaar om te gaan, ook al omdat ze inmiddels wat ouder zijn en ze elkaar wat vaker tegenkomen.

Bijlage 3 – Gesprek met vriendengroep in De Zon

Wat zou Bodegraven aantrekkelijk(er) kunnen maken voor jongeren?

Als jongeren gevraagd wordt wat Bodegraven tot een aantrekkelijke Gemeente voor hen zou maken, dan noemen zij een aantal dingen:

- diverse sport-activiteiten, zoals een georganiseerd voetbaltoernooi;
- een georganiseerd game-toernooi (FIFA, Fortnite);
- een leuk evenement aan het water van de Reeuwijkse Plassen;
- betere (veiliger) zwemmogelijkheden in de Rijn (het zwembad is te duur en door verbouwing meer voor peuters);
- zitplekken bij die zwemplekken;
- midgetgolfbaan.

Niet specifiek voor jongeren, maar het leven zou mooier zijn als de supermarktprijzen zouden dalen. De kermis wordt door de jongeren genoemd als iets dat gewaardeerd wordt; de Najaarsmarkt en Borft-live is minder geschikt voor hen.

Het jongerenwerk in Bodegraven

Het belang van het jongerenwerk wordt door deze groep op drie manieren gezien:

1. het faciliteren van contact met elkaar door een eigen ruimte te hebben op de donderdag-avond in De Zon, waarbij de jongerenwerker ervoor zorgt dat alles open is (deur), aanstaat (muziek en spelcomputer) en voorradig is (frisdrank etc.);
2. toezicht houden op de jongeren, zodat het geen rommeltje wordt;
3. emotionele ondersteuning (praatpaal), indien gewenst: hij houdt je in de peiling en vraagt hoe het met je gaat, waarna er een 'serieus' gesprek mogelijk is.

De jongeren zijn het meest blij met hun eigen plek in De Zon, omdat op eerdere plekken (bijvoorbeeld bij de panna-kooi) wel eens overlast werd ervaren door omwonenden (rommel en geluid). De jongeren pasten zich dan wel aan, ook al omdat anders door de politie weggestuurd zouden worden, maar ze vinden dat sommige omwonenden ook wel erg snel klagen: muziek op standje 3 kan nooit hinderlijk zijn. Eerder was het buitenterrein van De Zon ook buiten openingstijden toegankelijk, maar daarvan werd misbruik (overlast, vernielingen) gemaakt door andere groepen jongeren, ook nadat er een gesloten hek voor kwam te staan. De goeien moesten hierdoor onder de kwaaien lijden.

Het zou goed zijn als er nog een paar ontmoetingsplekken bij zouden komen, niet al te dicht in de nabijheid van huizen, juist met het oog op bovengenoemde wrijving. Omdat er verschillende groepen jongeren in Bodegraven zijn, zou het goed zijn dat er meerdere van die plekken komen. Overigens geven de jongeren aan dat er geen rivaliserende groepen *binnen* Bodegraven zijn; wel is er soms gedoe met jongeren uit Gouda. Puha wordt als mogelijke probleemplek genoemd.

De waarde van het onderlinge contact binnen deze groep zit 'm in het gezellig met elkaar optrekken, vriendschappen sluiten en ook wel serieuze gesprekken met elkaar voeren, elkaar je belevenissen vertellen en samen dingen (spelletjes) doen. Anders zit je ook maar alleen thuis, saai achter je computer-spelletje. Verscheidene jongeren hebben ook buiten de donderdag-avond bijna dagelijks contact met een deel van de groep en doen samen leuke dingen. Het valt de onderzoeker op dat jongeren elkaar soms corrigeren op bepaald gedrag tijdens het gesprek.

Rol van stakeholders

Naar het idee van deze jongeren speelt de Gemeente geen rol in hun persoonlijke leven. Hun inschatting is dat lokale politici en ambtenaren onvoldoende zicht hebben op wat jongeren bezighoudt en waaraan zij behoefte hebben. Zij zouden dit kunnen bijspijkeren door de jongeren aandacht te geven, enerzijds bijvoorbeeld door eens langs te komen tijdens een barbecue of anderszins contact te leggen, anderzijds door huisvesting voor deze doelgroep te realiseren.

Speerpunten voor Jongerenbeleid

De strekking van wat jongeren in het gesprek vertellen over wat zij hopen dat er (door de Gemeente) voor hen gedaan wordt, is: creëer ontmoetingsplekken en activiteiten en zie ons staan! Ze willen best 'partner' van de Gemeente zijn (zie hierna).

Als de jongeren een goed idee zouden hebben, dan zouden ze (groepsgewijs) wel naar het Gemeentehuis durven stappen of zouden ze een mail naar de burgemeester sturen. Ook een handtekeningactie wordt geopperd, die twee doelen dient: enerzijds om de Gemeente te laten zien dat er een x-tal burgers iets specifiek voor elkaar wil krijgen bij de lokale overheid, anderzijds om bepaalde onderwerpen te agenderen in de Gemeenteraad (vergelijkbaar met het beïnvloeden van de agenda van de Tweede Kamer bij het overhandigen van 40.000 handtekeningen).

Wat willen jongeren zelf bijdragen?

Jongeren willen ambtenaren best meehelpen activiteiten voor Bodegraafse jongeren te organiseren of willen graag advies geven, bijvoorbeeld over waar en hoe extra ontmoetingsplekken voor jongeren in te richten. In z'n algemeenheid willen jongeren meedenken met de Gemeente en meedoen in de uitvoering als het om hun vermaak en vrijetijdsbesteding gaat en over onderwerpen gaat, die dicht bij hun eigen beleving staan. Het meedenken geldt dan niet alleen voor hun eigen belangen, maar die van de Bodegraafse jeugd in het algemeen.

Van een eventueel bezoek of gesprek met een ambtenaar of Raadslid willen ze dan wel merken dat ermee iets gedaan wordt. Ook vinden zij een terugkoppeling waarom iets (nog) niet mogelijk is, akkoord.

Bijlage 4 – Gesprek met voetballers van WDS Driebruggen

Wat zou Bodegraven aantrekkelijk(er) kunnen maken voor jongeren?

Als jongeren gevraagd wordt wat Driebruggen/Waarder tot een aantrekkelijke Gemeente(kern) voor hen zou maken, dan noemen zij een aantal dingen:

- betere busverbindingen tussen Driebruggen en Gouda en/of Woerden, die ook vaker gaan dan 1x per twee uur en ook langer doorrijden (ook na 16.00 uur); nu wordt een buurtbusje door een vrijwilliger gereden;
- een hangplek met skateparkje op een plek waar de jongeren geen overlast geven en met een hufferproof inrichting.

Het is opvallend dat de aanwezige jongeren geen hoogdravend wensenlijstje hebben. Zelf geven ze meteen al aan dat méér niet realistisch is vanwege de kleinschaligheid van deze kern(en). Een hele kermis optuigen (letterlijk bedoeld) voor zo'n kleine groep is niet rendabel.

Men is op elkaar aangewezen en steekt daarin ook energie: men kent elkaar, de jongeren realiseren zich dat ze 'zuinig op elkaar' moeten zijn, omdat er niet zoveel per leeftijdscategorie zijn. Bovendien maken de dorpse gezelligheid, het met vrienden kunnen afspreken, het elkaar steunen indien nodig en heel praktisch: het met elkaar opfietsen naar school, het leven in deze kern de moeite waard! Ze maken het gezellig met elkaar; daar hebben ze geen bioscoop voor nodig. "We zijn best wel gelukkig hier; we hebben alles wat we nodig hebben: een snackbar, een ijssalon, een buurtsuper, een buurthuis en een basisschool."

De jaarlijkse feestdag SDWA (niemand weet wat dat betekent) op 1 juli is weliswaar leuk, maar met z'n activiteiten en artiesten ook weer niet iets waar de jongeren het hele jaar naartoe leven. De huttenbouw is er ook nog, maar meer voor kinderen (groep 8, klas 1). De vijf jongeren hebben eigenlijk niets van de Gemeente nodig: ze hebben elkaar (en hun voetbalclub). Het jaarlijkse voetbalkamp lijkt een hoogtepunt te zijn.

Dat er zo weinig te beleven valt voor deze tienergroep, schrijven ze toe aan het ontbreken van voortgezet onderwijs. Vertier zoeken ze zelf wel elders op; vooral in Woerden, Bodegraven, Reeuwijk en Gouda. Ze zijn niet anders gewend en vinden dat OK.

Het jongerenwerk in Bodegraven

Het jongerenwerk is absoluut niet zichtbaar voor deze groep jongeren. SAM is onbekend evenals of er een jongerenwerker in deze kern(en) werkzaam is. Kerken doen wel aan jongerenwerk voor hun eigen jeugd. Dat is voldoende, samen met de voetbalvereniging. De deelnemers aan het groepsgesprek denken niet dat andere jongeren, die niet op voetbal zitten, tussen wal en schip vallen of zich eenzaam voelen. Immers: je hebt ook je vrienden van school of van de volleybal.

Dat de Gemeente over jongeren beleid maakt, verbaast hen; ze kunnen zich er weinig bij voorstellen. Ze kunnen dan ook niet aangeven wat ze een beleidsambtenaar zouden willen aanraden of op welke punten van informatie voorzien. Zelf zouden ze niet weten wat aan zo'n ambtenaar te vragen of met hem of haar te bespreken.

Rol van stakeholders

De enige partijen die van belang zijn voor deze jongeren zijn vooral de voetbalvereniging en voor sommigen ook de kerk met z'n activiteiten.

Wat willen jongeren zelf bijdragen?

Deze (jonge) jongeren hebben een druk leven (school, bijbaantje, voetbal) en hebben weinig tijd voor vrijwilligerswerk of zijn er nog te jong voor (vrijwillige brandweer). Eén jongen speelt jaarlijks Zwarte Piet, anderen geven voetbaltraining (uiteeraard bij WDS). Weer een ander speelt wel eens Lotusslachten offer bij brandweer-oefeningen of helpt in de catering aldaar. Het zijn vooral deze activiteiten waarmee deze jongeren zich voor de lokale samenleving inzetten. Eventueel bij het Huis van Alles zouden ze vrijwilligerswerk kunnen doen.

Bijlage 5 – Gesprek met islamitische meidengroep in Bodegraven

Vooraf

Het gesprek vond plaats in Vromade (Huis van Alles) op de avond van hun reguliere bijeenkomst. De meiden hebben allen een islamitische migratie-achtergrond, maar zijn in Nederland geboren. Driekwart draagt een hoofddoek.

De groep bestaat sinds 2019 (vóór Corona), en heeft online stand gehouden tijdens Corona. Ze komen nu 1 x per week bij elkaar. Er waren deelnemers van het eerste uur aanwezig en deelnemers die onlangs waren aangesloten. Bijna iedereen woont in Bodegraven.

Drifa zelf nam niet deel aan het gesprek.

Hoe zou je ideale leven er uit zien? Hoe ziet een wenselijke situatie voor jongeren er uit in Bodegraven?

Gezellig mensen om me heen, dat ik ze kan opzoeken. Waar? Hier bijvoorbeeld. Je gaat als vrouw zijnde met een hoofddoek op niet zomaar overal heen.

In Bodegraven heb je wel veel uitgaansdingen, en zo, maar wij zijn daar allemaal niet echt van. Bij Puha kan je uitgaan, maar dat is voor ons 10 x niks, want er wordt gedronken. Voor meisjes zonder hoofddoek is in Bodegraven meer te doen.

Liever iets voor alleen meiden, van onze leeftijd, ook voor meiden zonder hoofddoek, hoor. Er is bijv. vrouwenzwemmen, maar het zou leuk zijn als het alleen voor onze leeftijd is.

Het zou mooi zijn als er elke week een leuke activiteit is. Een film, uit eten, iets ondernemen. Omdat je zo jong bent, wil je er graag even tussenuit, met elkaar. Je kunt ook niet met een grote groep bij iemand thuis zitten, dat is geen oplossing. Twee-aan-twee zoeken we elkaar (thuis) wel op, dan koop je vooraf wat lekkers bij de Jumbo ofzo. Alles gaat ook vroeg dicht in Bodegraven (eigenlijk om 18.00 uur al), daarom is Drifa's wekelijkse groep zo fijn.

Je kan wel sporten, maar dat is ook meestal gemengd. Ik voetbal wel, maar ik denk dat een aantal andere meiden die hier zitten dat niks vinden. Er is wel een apart vrouwenelftal, maar bij het trainen bijvoorbeeld trainen de mannen aan de andere kant van het veld. Dan voel je je niet comfortabel. Er is niet een Ladies Only-sport bijvoorbeeld. Voor de jongens is er nu apart zaalvoetbal, dat zou ik ook echt leuk vinden. Of trefbal of tafeltennis.

Nu is er wel dansen bij Forza bijv., maar weinig keuze qua dansstijlen: niet gevorderd en ook geen afro-dans. Voor veel activiteiten moet je naar de grote steden, Den Haag ofzo.

In Alphen of in Boskoop (Perron 3) heb je wel leuke plekjes, waar je rustig kan zitten. Daar ga ik wel heen met meiden van school. Als er niet halal wordt geserveerd, zijn er voor ons weinig opties; er wordt daar ook alcohol geschonken. In Rotterdam of Utrecht heb je 9 van de 10 tentjes halal-geserveerd. Het is raar dat er niet zo'n zaakje is in Bodegraven, ik denk dat dat best goed zou lopen, ook van buitenaf. We missen een leuk restaurantje, een terrasje, een leuk plekje.

Hebben jullie het wel eens zelf geprobeerd te organiseren?

We wilden heel graag een sportdag voor meiden organiseren, maar daar komt best veel bij kijken. Maar met 15 personen een heel sportpark afhuren, met opblaasdingen, dat lukt niet. We zijn er wel lang mee bezig geweest, en kregen ook begeleiding. Maar het is niet gelukt.

We organiseren ook zelf samen etentjes. Met ramadan gaan we elke week samen koken, of nemen we allemaal wat ingrediënten mee naar deze meidengroep.

Doet SAM / Drifa veel voor jullie?

Ik ben mijn hele leven al met SAM opgegroeid. Ik had in groep 6 / 7 veel last van concentratie, toen kon ik bij hen terecht voor huiswerkbegeleiding. Nu ik op het MBO zit, kan ik hier weer terecht. Zij maken het mogelijk dat we hier 1x per week kunnen zitten. We krijgen ook budget van SAM: niet extreem veel, maar wel zo dat we er leuke dingen van kunnen doen. Bijv. een film kijken, met iets lekkers erbij. Je hebt ook in De Zon alle mogelijkheden om een feestje te organiseren. Er zijn gezellige bankjes, lampjes en er is een groot scherm. We zijn dan ook onder elkaar. We hebben daar ook een gala gehad (voor en door ons). Je voelt je dan vrij genoeg, om te zijn wie je bent.

Doen jullie ook wel eens mee met activiteiten die De Zon organiseert? Ik heb ook wel eens meegedaan aan een graffiti-workshop. Dat was heel leuk, daar speelt religie, zeg maar, geen rol. Het heeft ook te maken met leeftijd. Omdat er voor andere meiden in Bodegraven meer te doen is, merken we dat er bij dat soort activiteiten in De Zon vaak jongere kinderen komen, niet onze leeftijdsgroep. Terwijl wij al blij zijn met elk klein dingetje.

Zouden jullie SAM / Jongerenwerkers nog iets mee willen geven?

Ja, misschien wat meer activiteiten voor 16 + / 18+-ers, niet alleen feestjes. Je kent elkaar alleen van familie of van de basisschool. Na de basisschool ga je naar de middelbare school in Alphen, Gouda of Woerden, dan heb je hier geen punt meer dat je elkaar tegen komt. Je kent elkaar (na de basisschool) niet vanuit Bodegraven. Je kent elkaar wel van gezicht, maar niet persoonlijk. Ik merk dat dat voor jongens heel anders is, die komen wel samen buiten, wij niet. Voor hen is het vanzelfsprekender. Ze hebben een auto, rijden rondjes en doen hun ding. Wij zijn rustiger, willen ergens zitten en met elkaar praten.

Deze meidengroep wordt goed gepromoot binnen De Zon, maar de meiden die De Zon niet volgen op social media weten niet dat we bestaan. De meeste meiden komen via-via. Het wordt niet op de goeie plek gepromoot.

Een tijd geleden hebben we zelfverdediging gedaan, dat is me altijd bijgebleven. Dat was zo goed. Het werd wel georganiseerd door een man, maar dat was geen probleem. Het is zo belangrijk om als vrouw zijnde goed voor jezelf op te komen. We hebben ook 'Over de streep' gedaan. Dat waren de heftige avonden, die ons ook meer bij elkaar brengt. Je hoort verhalen van meiden dat je denkt: Zo, ik wist niet dat je dat allemaal had meegemaakt, je creëert dan ook echt een band. Het is hier meer dan gezelligheid, je wordt ook sterker. Het is allemaal vertrouwelijk, je kunt ook alles tegen Drifa zeggen, ze hoeft er natuurlijk niet altijd iets mee te doen. Je kunt haar ook altijd bellen, zelfs in het weekend.

Opdracht 1: Als je 1 dag burgemeester zou zijn, wat zou je willen veranderen?

- 1 x per maand een activiteit organiseren voor alle leeftijdgenoten (reclame maken)
- Meer loopgebieden (park met bankjes)
- Gym voor vrouwen
- Restaurants met halal eten en geen alcohol
- Open buurthuis voor meiden
- Hoger budget voor vrijwilligersactiviteiten
- Ladies Only feestjes
- Spelletjesavonden
- Multi-culti-festivals
- Starbucks-achtig iets of lekker restaurantje (halal)

Kan de gemeenteraad iets betekenen voor jullie wensen?

Ja, ik denk het wel. Er is geen 'band' met politici, gezicht.

Je hebt bijv. voor een buurthuis geld en een pand nodig. Maar een restaurantje openen kan een gemeente of SAM natuurlijk niet doen.

Zouden jullie ook met ambtenaren willen praten hierover?

Ja, hoor (gichel). Ik heb al eerder bij zo'n gesprek met een ambtenaar gezeten (bij Dietmar in De Zon), daar ging het meer over 'feestjes'. Er wordt nu heel erg gekeken naar 'Wat willen jongeren?', maar niet naar 'Wat willen Marokkaanse meiden'? Jongeren is zo'n breed begrip, je hebt: meiden, jongens (tegenwoordig ook van alles), islamitische meiden en meiden die niet gelovig zijn). Jongeren zijn niet allemaal hetzelfde.

Worden jullie ook altijd gehoord?

We geven vaker onze ideeën, maar het komt er niet altijd van. Zoals die sportdag voor meiden. We hebben er 6 weken aan gewerkt m.b.v. een zekere Jasper. Maar dat bloedde dood. We zouden ook dingen in het Rode Kruis-gebouwtje komen. Er wordt dan zogenaamd naar je geluisterd, maar ook weer niet. Je voelt je niet altijd serieus genomen. Je kunt niet alles zelf doen. Het zou mooi zijn als er organisaties zijn die het dan oppakken, zoals Sport & Welzijn, buurtcoaches of ESTO (met een jeugdolympiade). Maar we vinden het wel leuk om het zelf te organiseren. Mensen die het al vaker gedaan hebben, kunnen ons ook begeleiden. Omdat het soms een lange adem nodig heeft om iets voor elkaar te krijgen, dan is het al niet meer voor onze leeftijd en organiseren we het eigenlijk voor de generatie na ons. Maar als niemand hulp biedt, blijf je trekken aan 'een dood paard'.

Zouden jullie een inspraakorgaan willen voor Jongeren? Een soort schaduw-gemeenteraad of over speciale thema's?

Jazeker. Dat als het over jongeren gaat dat jongeren er dan bij zitten. Want zij weten het beste wat we hier missen. Iemand die onze groep vertegenwoordigt. Je kan het dan van te voren in deze groep bespreken: wat vinden we belangrijk om namens onze groep te bespreken.

Is er iemand bij de gemeente nodig waar je bij zou kunnen aankloppen (contactpersoon)? Weet je nu waar je naar toe moet?

We kunnen het nu via SAM / Drifa doen. Het moet ook iemand zijn die voor ons wil vechten. Naast Drifa misschien inderdaad iemand die grotere dingen kan fiksen bij de gemeente.

De meesten zijn nooit het gemeentehuis binnen geweest. Geen idee wat ik daar zou moeten doen. Wel is iemand er een keer geweest met de (basis)school.

Opdracht 2: Over welke onderwerpen waar je nu het meeste zorgen over maakt zou je met de politiek willen praten? Zou je daar ook over willen meepraten?

- Informatieles voor jongeren die 18 worden over wat er van hen wordt verwacht
- Uitkering van mijn moeder als ik 18 word
- Evertshuis-shows
- De prijs van sportclubs / sportscholen – subsidiemogelijkheden of een fonds
- Gezondheid: altijd maar paracetamol!
- Meer aandacht aan mentale gezondheid

Bijlage 6 – Gesprek met scouting Reeuwijk-Dorp

Wat zou Reeuwijk aantrekkelijk(er) maken voor jongeren?

Als jongeren gevraagd wordt wat Reeuwijk (de meesten zijn van Reeuwijk Dorp, één deelnemer van Reeuwijk-Brug) tot een aantrekkelijke Gemeente(kern) voor hen maakt, dan noemen zij een aantal dingen:

- de vele activiteiten die er zijn (scouting, voetbal, carnaval, verenigingen, Bruisend Reeuwijk, Volksvermaak Reeuwijk, Strengpop);
- de gezelligheid en gemeenschapszin die die activiteiten met zich meebrengen;
- de kleinschaligheid: iedereen kent elkaar wel.

Waar volgens deze jongeren nog winst te behalen is en wat zij meteen zouden veranderen als zij een dag burgemeester (met een zak geld) zouden zijn, is het volgende:

- qua openbaar vervoer: een treinverbinding, maar met betere busverbindingen zou men ook tevreden zijn; bussen die dan ook vóór 9.30 uur al rijden om op tijd op school (Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Houten, Velp) te kunnen zijn en ook vaker dan 1x per drie uur langsrijden;
- verkeersveiligheid op de Middelburgseweg (uitwijkstroken);
- een kroeg die vaker dan één keer per maand open is; het uitgaansleven is sowieso niet zo groot;
- een supermarkt; die is er niet meer, dit in tegenstelling tot een relatieve overvloed aan kappers.

Voor een huisarts moet men naar Reeuwijk Brug, dat veel meer faciliteiten heeft. Een stuk fietsen voor de huisarts vinden de jongelui niet zo erg.

Het is opvallend dat de aanwezige jongeren geen hoogdravend wensenlijstje hebben. Zelf geven ze aan dat ze in Reeuwijk Dorp ‘gelukkig en dankbaar’ zijn. Dat zit ‘m voornamelijk in het dorpse, sociale karakter. Als je je als nieuweling een beetje ‘geeft’, gezellig meedoet aan van alles en nog wat, dan word je er ook snel tussen gelaten. Ondanks de hechtheid, is integratie dus goed mogelijk, als je maar leuk meedoet. Een voorbeeld is de Jeugdprins Carnaval. Diens naam wordt uit een hoge hoed getrokken en dat bleek een jongen te zijn die er net twee dagen woonde. Dat vond men eerst niet zo leuk, maar de jongen deed goed mee en werd helemaal opgenomen in de gemeenschap.

Het jongerenwerk in Bodegraven

Het jongerenwerk is absoluut niet zichtbaar voor deze groep jongeren. SAM is onbekend evenals of er een jongerenwerker in deze kern werkzaam is. Een jongerenwerker hoeft ook niet zozeer, want ze doen het zelf wel. De jongeren verrichten namelijk allemáál vrijwilligerswerk; dat is hier heel normaal. Dat wordt door de generaties heen doorgegeven. Hun vrijwilligerswerk betreft de eigen activiteiten: voor jongeren door jongeren. Voorbeelden zijn scouting, verenigingscommissies, voetbal, hockey, carnaval, dansbegeleiding. Als je zelf op bijvoorbeeld scouting hebt gezeten, word je daarna ook sneller leiding; dat geldt ook voor andere clubs. Vrijwilligerswerk in bijvoorbeeld het dorps huis is minder in trek, omdat dat meer voor andere leeftijdsgroepen is. Ook activiteiten in de Huizen van Alles associëren jongeren met ‘iets voor ouderen’.

Rol van Gemeente in hun dagelijks leven

De jongeren zouden met de Gemeente in gesprek willen gaan over het ‘immigratiebeleid’, op te vatten als import in Reeuwijk (Dorp). Het lijkt erop dat nieuwelingen, die nabij het scoutinggebouw zijn gaan wonen, snel klagen over geluidsoverlast, ook al is het nog vóór 22.00 uur. Dat zouden echte Reeuwijkers nooit doen; die begrijpen dat en bovendien: dat had je als koper kunnen weten. Verder wordt een deel

van de geluidsoverlast op conto van de scouting geschreven, maar blijkt het een verjaardagsfeestje in de buurt te zijn.

De jongeren vinden het vervelend dat er geen voorrangbeleid is voor de 'eigen' jeugd bij huisvesting. Sowieso zijn er weinig sociale huurhuizen beschikbaar. Dat jaagt hun het dorp uit, waardoor je zelf veel mist, maar dat ook ten koste zal gaan van de gemeenschapszin.

Bodegraven is fysiek en gevoelsmatig ver weg. Het is lastig helemaal naar Bodegraven toe te moeten voor bijvoorbeeld je rijbewijs of andere burgerzaken. En verder hebben deze jongeren niet zoveel met Bodegraven. Toen de burgemeester op zijn kennismakingstour langskwam in Reeuwijk, voelde een jongere zich wel erkend als dorpling. Het zou goed zijn als er Reeuwijkers in de Gemeenteraad zouden zitten.

De jongeren staan open voor belangstellende bezoeken vanuit de Gemeenteraad of ambtenaren. Die moet dan niet alleen die activiteit bezoeken, maar ook vooral bij de nazit blijven en daaraan meedoen (niet als buitenstaander observeren, maar zich wat meer 'onderdompelen'). Dan merkt de gast hoe de jongeren in dit dorp met elkaar omgaan en krijgt hij of zij meer beeld bij al dat vrijwilligerswerk dat door hen verricht wordt en hun onderlinge verbondenheid. Het is lastig dat concreet en zichtbaar te maken, dus laat die persoon het maar ervaren, waardoor vast waardering ervoor ontstaat.

Ze merken van de (lokale) overheid niet veel in hun dagelijkse leven. Tijdens corona wel, maar dat was meer de landelijke overheid. Men dopt z'n eigen boontjes wel en knapt eventuele problemen zelf wel met elkaar op; daar is geen overheid voor nodig.

Na uitleg wat jongerenwerkers van Bodegraven nog méér doen dan alleen activiteiten organiseren, lijkt laagdrempelige psychologische hulpverlening sommigen wel handig, in de zin dat er dan iemand is bij wie je terecht kunt, maar anderen zouden hulp zoeken via Google. Het sociale netwerk biedt ook een ondersteunend vangnet bij problemen; in die zin zouden mensen die zich onttrekken aan de Reeuwijkse gemeenschap wel eens eenzaam kunnen zijn.

Wat willen jongeren zelf bijdragen?

Omdat de jongeren een afstand tot de Gemeente voelen, is er weinig waaraan zij denken om bij te dragen. Er zou een Jongerenraad zijn, maar het onbekend wie daarin zit. Verder *doen* de jongeren al zo veel (vrijwilligerswerk). Vanwege die afstand komt het bij jongeren eigenlijk niet op om iets aan de Gemeenteraad te laten weten; eerder zouden ze irritaties met elkaar bespreken. Er kan dus geen beste informatiekanaal bedacht worden richting de Gemeenteraad.

Bijlage 7 – Gesprek met kerkelijke jongeren Waarder

Wat zou Waarder/Driebruggen aantrekkelijk(er) kunnen maken voor jongeren?

Als jongeren gevraagd wordt wat hun woonomgeving tot een aantrekkelijke plek voor hen zou maken, dan noemen zij een aantal dingen. Later in het gesprek is deze vraag anders verwoord en nogmaals gesteld: “Als je voor één dag burgemeester zou zijn, inclusief een zak geld, wat zou je dan meteen aanpakken?” Het volgende wordt dan opgemerkt.

- De jongeren zijn heel blij met de kleinschaligheid van de beide dorpskernen: ons kent ons. Verder waarderen zij heel erg de weilanden en het groen in de omgeving. Ze merken op dat de Plus straks helemaal buiten het dorp komt te liggen, hetgeen de toegankelijkheid voor ouderen zal bemoeilijken. Er zal minimaal een beter voetpad nodig zijn. Ze prijzen echter de bezorgdienst van de Plus.
- Openbaar vervoer staat met stip bovenaan als het gaat om gewenste faciliteiten, zo lijkt het: in Waarder is er een redelijke busverbinding, al vertrekt die bus buiten het dorp vanaf de carpoolplaats. De bus rijdt sowieso niet richting Bodegraven, alleen naar Woerden – Oudewater. De exacte bustijden zijn onbekend, hetgeen het nemen van de bus niet bevordert; er mist ook geen bushokje. Die bustijden zouden op schooltijden afgestemd moeten zijn. In Driebruggen is er sowieso geen bus. Er is overigens wel een buurtbus, maar die rijdt maar heel weinig keer per dag en maakt ommelandse reizen. Als je in Driebruggen woont, moet je altijd gebracht worden of zelf een stuk fietsen. De jongeren willen graag de reden van het gebrek aan OV weten: waarom elders wel en hier zo karig of niet?
- Informatievoorziening over regelingen, die bestaan om jongeren of iemand met een (fysieke) beperking financieel tegemoet te komen. De bibliotheek zou een informatiepunt kunnen zijn, maar is dat in Waarder niet (puur boeken-uitleen). Waar moet je informatie halen? Als jongeren iets zouden willen weten, zou het fijn zijn om een appje te kunnen sturen, maar onbekend is naar wie dat dan zou moeten. Mailen is niet zozeer het kanaal om informatievoorziening te ontvangen voor deze jongeren; sommigen bellen uit ongemak liever niet met een ‘echt mens’, terwijl met chatbots vaak ook geen goede ervaringen zijn opgedaan. Niet voor iedereen is de Kijk op Bodegraven-Reeuwijk een geschikt medium.
- In Driebruggen is de wifi erg traag en ook het mobiele netwerk heeft geregeld geen bereik. Ook valt de elektriciteit meermaals per jaar uren uit. Dit is in Waarder dan weer geen probleem. Een glasvezelnetwerk is nog steeds niet aangelegd.
- Verlichting op Laageind en ook langs de Oude Rijn, want in de avond is het daar aardedonker.
- Een zwemtrappetje of zwemsteiger bij de twee zwemplekken in de Wiericke. Het zwemmen is er nu gevaarlijk door alle fietswrakken die erin liggen. Bij een zwemsteiger bij de Reeuwijkse Plassen (in de buurt bij 't Vaantje) is opeens een schelpenpad aangelegd dwars over een ‘ligweide’, wat niet prettig voor de blote voeten is. Jongeren blijven er steeds meer weg.
- Een sportschool in Waarder zien de jongeren ook wel zitten, Woerden is te ver weg. Voetbalvereniging WDS van Driebruggen heeft geen meidenteam; meiden gaan daarom niet zo snel op voetbal (en daarom zal er ook niet snel een meidenteam in de toekomst komen; kip-en-ei-verhaal).

- Huisvesting is een belangrijk punt voor deze jongeren (hoewel 17-jarigen). Ze spraken respectvol bij dit thema, maar het Amadeushuis staat pontificaal in het centrum en is alleen gericht op (dementerende) ouderen en vanwege de huurkosten van een appartement is die zorgvoorziening alleen voor de rijkere ouderen. Hoewel de directrice zeker wel verbinding zoekt met de gemeenschap te Waarder, zijn de bewoners toch import en hebben zelf niet zo veel met Waarder en hebben ook de gemeenschap niet zoveel te bieden. Maar plek voor huisvesting van ‘het eigen volk uit Waarder’ wordt wel door hen ingenomen. De jongeren zien het dilemma, dat die ouderen óók ergens moeten wonen. Vanwege de import is de doorstroom van ouderen niet groot (men moet lang zelfstandig blijven wonen), waardoor er geen huizen beschikbaar komen voor jongeren of jonge gezinnen. Of huisvesting ligt buiten het financiële bereik van de jongeren (te duur). Dit maakt dat jongeren, die wel graag in hun dorp zouden willen blijven wonen, langer bij hun ouders blijven wonen of “je bent mensen uit hun huis aan het kijken en dan wordt er iets gebouwd, en dan is het zo’n Amadeushuis”. Dorpsbewoners tippen elkaar bij vrij te komen huizen, waardoor huizen onderhands verkocht worden, voordat die op de markt komen via een makelaar. Mogelijk wordt de oude Plus verbouwd tot woningen of wordt er een wijk opgezet nabij de nieuwe Plus. Huizenbouw zou ook weer niet ten koste moeten gaan van het landelijke karakter of van het Kerkelaantje (cultureel erfgoed) of van het dorpsgevoel: een dilemma, dat één deelnemer mooi omschrijft: “We moeten ergens iets inleveren”.

Rol van de Gemeente en stakeholders

De Gemeente speelt eigenlijk geen rol in het leven van deze jongeren. Om voor bijvoorbeeld je paspoort naar het KlantContactCentrum in Bodegraven te moeten gaan, is geaccepteerd en geen enkel probleem. Het soort vragen dat men zou willen stellen (bijvoorbeeld per app, zie boven) betreft (financiële) regelingen, laadpalen en voor asielzoekers. Voor henzelf noemen ze verder niet zo 1-2-3 benodigde informatie. Wel wordt (meer in het algemeen) opgemerkt dat de informatie die bijvoorbeeld op een website staat, niet zo eenduidig is: na het gelezen te hebben, weet je nog niet precies wat het antwoord op je vraag is of wat je moet doen.

De burgemeester of wijkwethouder zijn onbekend en van deze jongeren hoeft speciale aandacht voor hen van wethouders of ambtenaren niet zo.

Qua activiteiten wachten jongeren niet op gemeentelijke actie: “We doen het zelf wel”. Er is de speeltuinvereniging, de Oranjevereniging, lampionnenoptocht en de huttenbouw, de voetbal- en volleybalvereniging. Verder kan er getennist worden (maar daarop komen eigenlijk geen jongeren af, net als activiteiten in het Huis van Alles, dat meer als voor ouderen gezien wordt); in Driebruggen is meer (sport)vertier te vinden. De meeste activiteiten vinden plaats vanuit de jeugdvereniging van de kerk. Ongeorganiseerd doen de jongeren bij elkaar thuis spelletjes en kletsen daar. Het Café Custwijk in Driebruggen zou ook als ontmoetingsplek beschouwd kunnen worden. Ze komen niet in de bestaande Huisen van Alles, want “die zijn voor ouderen”. Het dorpssteam is hen onbekend. En dus geen kanaal om hun stem te laten horen.

De JOP-container (JongerenOntmoetingsPunt) is deze jongeren onbekend, maar ze twifelen ook aan de toegankelijkheid in de zin van veiligheid om daar heen te gaan voor alle jongeren, als bepaalde baldadige jonge dorpsgenoten zich daar zouden ophouden. Eigenlijk hebben de kerkelijke jongeren hun eigen JOP in de jeugdvereniging gevonden. Voor niet-kerkelijke of voor jongere jongeren (pubers) zou het misschien wel wat zijn. Omdat de deelnemers aan het groepsgesprek al wat ouder zijn, is hun actieradius een stuk groter dan de jongere jeugd.

SAM als jongerenwerk in de Gemeente is onbekend. Ooit zijn twee jongens wel eens door iemand aangesproken om een feest mee te helpen organiseren. Mogelijk was dit een jongerenwerker. Zoals gezegd hebben deze jongeren geen behoefte aan activiteiten georganiseerd door een jongerenwerker. Ook voor eenvoudige psychische hulpverlening kijken ze niet naar deze professionals. Ouders, vrienden, jeugdleiders en de dominee vormen samen een belangrijk (sociaal) netwerk bij problemen in het leven van deze jongeren. Bij calamiteiten is het mooi dat de kerk inspringt (bijvoorbeeld bij ziekenhuisopname de andere kinderen in je eigen huis laten logeren). Dit komt ook naar voren in de uitspraak van één van de deelnemers: "Als je nou niet bij een kerk hoort, bij wie kun je dan voor hulp terecht, als je bijvoorbeeld weinig familie hebt?". Binnen de kerkelijke gemeenschap staat men voor elkaar klaar, maar ook wel voor 'buitenstaanders', zoals destijds asielzoekers voor wie hele inzamelingsacties op touw gezet werden en die geregeld bezocht worden. Jongerenwerkers zijn natuurlijk sociaal goed opgeleid, dat heb je niet per definitie bij de Gemeente, dus wellicht zouden zij bij calamiteiten kunnen ingrijpen, maar hoe moeten zij zo snel op de hoogte raken?

Een punt dat niet specifiek voor jongeren van belang lijkt te zijn, is de bebording bij wegwerkzaamheden: soms geen informatie bij een weg-afsluiting, of soms blijkt een aangekondigde afsluiting op andere dagen te zijn. Verder vindt een jongere het verspillend dat eerst gaten worden opgevuld in het wegdek en een poosje later het hele wegdek vernieuwd wordt.

Speerpunten voor Jongerenbeleid

Naast toegankelijker huisvesting en beter openbaar vervoer, wordt uitvoerig stil gestaan bij veiligheid. Niet-kerkelijke jongeren gebruiken het schoolplein wel als hangplek en schoppen daar rotzooi. Er wordt na schooltijd wel een laag hek gesloten, maar daar spring of klim je zó overheen, zodat het eerder uitnodigend wordt voor bepaalde wat baldadige jeugd dan dat het een belemmering vormt voor de toegang. Mogelijk speelt verveling een rol bij die jongeren, ze zetten zich met hun vooroordelen af tegen alles wat kerk heet, maar de kerkelijke jongeren hebben eigenlijk niet zoveel contact met hen, hoewel aan de andere kant Waarder wel echt een gemeenschap is en niemand buitengesloten wordt. Iedereen heeft wel z'n eigen kring om zich heen, deze deelnemers aan het groepsgesprek hebben meer zorgen om de net iets jongere jongeren (12-16 jaar), die minder terecht kunnen bij iets als Café Custwijk. Zie ook de opmerkingen over een JOP hierboven.

Een ander belangrijk voorbeeld is de sfeer die tegenwoordig op het strand bij de Surfplas hangt. Als je met een klein groepje bent, dan loop je sinds een jaar best kans dat een ruziezoekende groep je lastigvalt. Dat zijn vaak grote groepen jongeren (circa 40 jongeren, die eerst wat verspreid op het terrein chillen, maar zich bij een opstootje elders, verenigen), veelal uit Gouda en met een migratieachtergrond. Er wordt verteld over serieuze mishandelingen. Er is ook sprake van middelengebruik. Ook de weg naar de surfplas toe is onveilig. De meiden in de groep mogen 's avonds van hun ouders er al niet meer (alleen) naar toe. De jongeren vinden het zonde dat deze mooie plek nu zo onveilig geworden is, terwijl eerder allerlei groepen (ook die met een migratie-achtergrond en uit verschillende woongebieden) harmonieus samen het terrein bezochten. De jongeren roepen de lokale overheid op (ook 's avonds) te surveilleren, want er is geen handhaving en controle door boa's of agenten op de momenten dat al die jongerengroepen daar zijn. Cameratoezicht zou wellicht preventief kunnen werken.

Wat willen jongeren zelf bijdragen?

Jongeren zouden best gesprekspartner willen zijn voor de Gemeente als het gaat om bijvoorbeeld de volgende onderwerpen:

- cultureel erfgoed;
- groenvoorziening in de omgeving;
- (uiteraard) openbaar vervoer;
- (financiële) regelingen en voorzieningen: het bestaan en de toegankelijkheid ervan;
- veiligheid;
- sportfaciliteiten;
- wegafsluitingen en de bebording daarvan;
- jongerenhulp (in de zin van jeugdzorg).

Het eerder genoemde schelpenpad dat een grasveldje doorsnijdt, is een voorbeeld van vervreemding van de Gemeente: “Welke ambtenaar heeft zo iets onnozels nu weer bedacht?”